

„ÚLOHA VOJENSKÉ VĚDY V ROZVOJI ZBRANÍ A VOJENSKÉ TECHNIKY“.

V současné epoše nebývale vzrůstá úloha a význam přírodních a technických věd v rozvoji vojenské techniky a prohlubuje se vzájemný vztah s vojenskými vědami, strategií a operačním uměním.

Leninské ideově teoretické a metodologické základy socialistické vojenské vědy mají velký internacionální význam, zvláště pro země socialistického společenství, pro upevňování jejich vojenské síly. V. I. Lenin vstoupil do dějin jako geniální marxistický teoretik. Jemu náleží historická zásluha o rozpracování učení o válce a armádě. Dal pevný teoretický a metodologický základ socialistické vojenské vědě.

Sovětská vojenská věda a vojenská věda v dalších zemích světového socialistického společenství má společnou ideovou a sociální základnu. Obrana vymožeností socialismu a komunismu před imperialistickou agresí je jejich společným úkolem, který je nutné řešit na základě pevné ideové, ekonomické a vojenské jednoty.

Vycházíme-li z toho, co je společné, nesmíme zapomínat, že vývoj vojenské vědy v každé socialistické zemi má i své zvláštnosti, které vyplývají z historických, národních a geografických podmínek dané země. Vliv těchto zvláštností na konkrétní obsah vojenské vědy může mít značný význam, je však nutné zcela bezvýhradně brát v úvahu to hlavní: revoluční obsah vojenské zkušenosti první socialistické země a Komunistické strany Sovětského svazu, které mají obrovský význam pro všechny národy.

Sovětská vojenská věda učinila v poválečných letech velký krok kupředu. Obsah a směry vojenskovědeckých výzkumů byly dány úkolem dalšího zvyšování obranyschopnosti země, síly a bojovosti sovětských ozbrojených sil v nové situaci, základními změnami ve vojenství, které byly vyvolány zavedením raketo-

vých jaderných a dalších druhů zbraní. Raketová jaderná síla SSSR je výsledkem obrovského rozmachu ekonomiky sovětského státu a mnoha vědních oblastí, v tom i vojenské vědy. V současné historické epoše je nezbytné i nadále zvyšovat vědeckoteoretickou převahu socialistických zemí. Pro tyto cíle musí vojenská věda maximálně využívat všech úspěchů různých vědních oblastí.

V dnešní době se velice zvýšila závislost vojenské síly země na stupni ekonomiky. Pro výrobu složité a nákladné výzbroje je nezbytná vysoká úroveň vědy, techniky a výrobní základny. Socialistická vojenská věda při svých výzkumech vychází z toho, že schopnost ekonomiky země hromadně vyrábět vojenskou techniku, zejména pak raketové jaderné zbraně, je určujícím materiálním předpokladem úspěšného vedení ozbrojeného zápasu s nepřítelem. Je to právě materiálně technické zabezpečení, které umožňuje ozbrojeným silám bleskově přejít k rozhodné činnosti všech sil ve velkém rozsahu.

Vojenská věda věnuje velkou pozornost zkoumání vlivu vědeckotechnického potenciálu na charakter soudobých válek. Jde např. o technickou úroveň všech druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, vojenskotechnickou připravenost vojenských kádřů, jejich operačně taktickou připravenost a bojovou vycvičenost. Socialistická vojenská věda se také zabývá studiem válečného potenciálu, který podle dnešního pojetí představují vojenské možnosti státu, jeho schopnost udržovat ozbrojené síly na moderní úrovni k úspěšnému vedení soudobé války.

Vytváření nových moderních vzorů zbraní a vojenské techniky staví před ekonomiku země vysoké požadavky. K výrobě těchto zbraní a techniky nepostačuje využívat pouze dosavadních odvětví průmyslu. Je zapotřebí rozvíjet nové per-

spektivní odvětví, schopné vyrábět kvalitativně nové, mimo jiné i takové unikátní materiály, které mají vysokou mechanickou pevnost, žáruvzdornost, čistotu a další náročné požadavky na vlastnosti. Zabezpečení požadavků socialistické vojenské vědy klade mimořádné nároky na elektronifikaci zbraní, miniaturizaci prostředků velení a řízení apod. S těmito požadavky úměrně narůstá složitost a cena soudobých zbraní a bojové techniky a spolu s tím i nutnost zkrácení doby jejich vývoje, zavádění do sériové výroby a jejich zvládnutí vojsky. Zvláště jednoznačně a ostře je postavena otázka hlubokého, vědecky zdůvodněného rozvoje výzbroje na delší období. Nedostatečná zdůvodněnost a nepřesnost v této oblasti mohou způsobit nenapravitelné ztráty prostředků, ekonomických i lidských zdrojů země. V této souvislosti platí mnohem více než v ostatních případech, že není nic těžšího jak dohánět zameškané, pokud je to vůbec možné. Z toho vyplývá, že otázky prognostiky rozvoje zbraní a vojenské techniky řešené na základě závěrů vojenskovědeckých poznatků, komplexního dlouhodobého plánování a určení optimálních vzájemných vztahů různých druhů zbraní a vojenské techniky, nabývá v současné době prvořadého významu. Za současné situace Sovětský svaz a další státy socialistického společenství, aby neoslabily svou obranyschopnost, jsou nuceny věnovat neustálou pozornost zdokonalování zbraní a bojové techniky, jejich zavedení do svých armád a udržování obranných odvětví národního hospodářství na patřičné úrovni.

V. I. Lenin zdůrazňoval, že k vedení soudobé války je zapotřebí mít všestranně rozvinutou ekonomiku a především velký průmysl, který je schopný vyrábět ve velkém množství různé zbraně, vojenský materiál a munici. Historický přístup umožnil V. I. Leninovi dojít k závěru, že ve válce vítězí ten, kdo má vyšší techniku, organizovanost, kázeň a lepší stroje. V. I. Lenin vycházel z toho, že pro uspokojování národohospodářských, vojen-

ských a branných požadavků země se musí materiální základna socialismu rozvíjet na základě výsledků nejnovější vědy a techniky. To podmiňuje i možnost vytvoření nejdokonalejší vojenské techniky — hlavní materiální složky vojenské síly státu. Nové druhy zbraní a bojové techniky přinášejí změny do taktiky, operačního umění, strategie a organizace vojsk. Katalyzátorem všech změn v prostředcích a způsobech vedení války je vědeckotechnický pokrok, který urychluje obměnu zbraní a bojové techniky, bezprostředně ovlivňuje vojenskou sílu státu a úroveň jeho ozbrojených sil. Je možné hovořit o tom, že, všechny oblasti vojenské výstavby byly těsně spjaty s vědeckotechnickým pokrokem a že toto spojení, v souladu s rozvojem vojenské vědy, se stává ještě těsnějším a všestrannějším. V současné době celá fronta vědeckotechnického pokroku, jeho materiální základna, působí stále rostoucím vlivem na zdokonalování zbraní a vojenské techniky. To vše je příčinou nebývalého růstu technické vybavenosti armády, vytváří svým způsobem řetězové reakce mezi vědou, výrobou techniky a jejím využitím ve vojenství. V tom všem je podstata hlavní zvláštnosti, která odlišuje spojení vědeckotechnického pokroku s vojenskou praxí dnes od analogického spojení v minulé epoše.

K tomu je třeba dodat, že toto spojení má dvojí charakter změny ve vojenství, podmíněné vlivem nové zbraně, nezůstávají pasívními ve vztahu k vědeckotechnickému pokroku, ale samy jej neustále ovlivňují.

Charakteristickým a přitom zvláštním rysem soudobého vědeckotechnického pokroku je, že způsobuje rychlé morální zastarávání jednotlivých vzorů bojové techniky a vymezuje si jejich rychlejší obnovování. Jestliže počátkem tohoto století bylo zapotřebí k vypracování dokonalejší zbraně a jejího zavedení do výzbroje 20—30 i více let, potom nyní se tento proces v armádách největších států zrychlil 2—3krát. Tak např. v rozmezí 10

až 15 let se v armádách největších států změnila dvě i tři generace raket, obměnila se podstatně část bojových letadel, několikrát byly měněny systémy protiletadlových raket a radiolokačního zařízení, prostředky velení i spojení. Tato tendence je stále zřejmá i přesto, že při vytváření nových vzorů zbraní se neustále zvětšuje objem vědecké, zkušební i konstruktérské práce, že se zvyšuje technická náročnost výrobků vojenského průmyslu i ekonomické náklady na jejich výrobu.

Důležitou zvláštností soudobého vědeckotechnického pokroku je, že se projevuje nejen v oblasti vytváření kvalitativně nové vojenské techniky, ale i zvyšování bojových kvalit dosavadních typů. Proto je velmi aktuální zaměřit vědeckotechnický pokrok ve vojenství na modernizaci bojové techniky dlouhodobě zavedené do výzbroje armád.

Vědeckotechnický pokrok mimořádně ovlivňuje nejen kvalitativní zdokonalování výzbroje, ale také současně mění vztah člověka k vojenské technice. V praxi vojenské výstavby co nejostřeji se projevuje nutnost nejen přizpůsobovat zbraně obsluhujícímu člověku, ale i aktivně formovat schopnosti samotného člověka, aby byl schopen zvládnout rozvíjející se techniku.

Nová výzbroj náročněji vyžaduje, aby vojáci byli vysoce odborně připraveni, tvůrčím způsobem mysleli, samostatně přistupovali k plnění praktických úkolů, všestranně rozvíjeli intelektuální a fyzické schopnosti. Nejnovější bojová technika, její mimořádně velká ničivá síla, podstatně zvýšila náročnost na morálně bojové kvality vojáků. Jinými slovy řečeno: nevyhnutelným, objektivním důsledkem vědeckotechnického pokroku je narůstající úloha člověka v soudobé válce.

Zásluhou vědeckotechnického pokroku ve vojenství bylo možné zařadit mnoho prostředků mechanizace a automatizace do řízení pracovních procesů, do výcviku a výchovy vojsk. Přitom hlavním cílem automatizace v našich ozbrojených silách

je zvýšení bojové efektivity vojsk a kvality bojové přípravy.

Jak jsem již dříve uvedl, výsledky vědy a techniky v oblasti vojenství se stále více odrážejí na způsobech vedení bojových operací. Objevení kvalitativně nových, účinnějších druhů zbraní a jejich masové zavádění do vojsk, předpokládané změny v bojovém členění vojsk, v hloubce úkolů, tempech útoku, formách manévru, charakteru obrany a dalších druhů bojové činnosti. Dříve měly tyto změny zpravidla evoluční charakter, ale nyní nabývají často charakteru prudkého kvalitativního zvratu a doslovně je možné tuto skutečnost hodnotit jako skutečnou revoluci ve vojenské činnosti. Jeví se tendence k nazrávání nových zvratů v rozvoji způsobů vedení operací i boje, které mohou být zapříčiněny objevem nových zbraní. Již jsem také řekl, že soudobý vědeckotechnický pokrok podstatně ovlivňuje i organizační strukturu armád. Prudký zvrat v oblasti zdokonalování prostředků ničení a jejich dopravy na cíle způsobily principiální změny v řešení problémů rozvoje současných a vytváření nových druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, vymezení jejich úlohy, místa a důležitosti ve vojenské státní organizaci, určení nejvyššího poměru a vztahů mezi nimi.

Vědeckotechnický pokrok hluboce ovlivňuje i rozvoj vojenské vědy, řešení aktuálních problémů vedení války a vyvíjí vojenskou vědu novými prostředky.

Socialistická vojenská věda plně doceňuje ohromné síly raketové a jaderné zbraně. Přitom však nedává v soudobé válce přednost kterémukoli druhu ozbrojených sil či zbraní, jako módní vojenské buržoazní teorie. Socialistická vojenská věda vychází z toho, že soudobá válka, bude-li rozpoutána imperialistickou reakcí, bude charakterizována aktivní a rozhodnou činností všech druhů ozbrojených sil, koordinovaných z hlediska cílů, času a prostoru.

Socialistická vojenská věda rozpraco-

váním těchto otázek, jakož i dalších problémů z teorie a praxe, zajišťuje tím vliv na vojenskotechnický pokrok a dává mu cílevědomý charakter.

Jedním z hlavních prostředků praktické realizace dosažených výsledků vědeckotechnického pokroku ve vojenství je jednotná vojenská politika jako systém vědecky zdůvodněných názorů na otázky rozvoje zbraní a bojové techniky, usku- tečňované tak, aby ozbrojené síly byly technicky na úrovni soudobých požadavků.

Úkolem vojenskotechnické politiky je zajišťovat neustálý pokrok v oblasti výzbroje. Tento úkol může úspěšně splnit tehdy, bude-li brát v úvahu stav i perspektivy rozvoje ekonomiky, výsledky vědeckotechnické revoluce a bude-li vycházet z potřeb možné války, strategie, operačního umění a taktiky.

Tyto skutečnosti se plně respektují při zabezpečování rozvoje zbraní a bojové techniky v rámci armád Varšavské smlouvy. Tomu odpovídá i systém řízení a rozhodování o zavádění nové techniky a výzbroje do ČSLA.

Základním a počátečním článkem pro rozhodnutí o zahájení výzkumných a vývojových prací se v ČSLA vypracovávají vojenské, technické a ekonomické rozbor y (VTER) jednak pro celý obor vojenské techniky, jednak pro jmenovitý typ techniky. Tyto rozbor y jsou souhrnem vojenských, technických a ekonomických studií, úvah, propočtů a podobných faktorů nutných pro co nejobektivnější posouzení. Rozbor y vycházejí z koncepcí stanovených Radou obrany států, úkolů a doporučení Spojeného velení států Varšavské smlouvy a Stálé komise RVHP pro obranný průmysl, z výsledků vojenskovědních poznatků a v tom i možností našeho národního hospodářství. V těchto rozborech dochází k nejvýraznější návaznosti rozvoje vojenské techniky a zbraní na výsledky vojenskovědní činnosti a z ní plynoucí operační názory. Cílem těchto rozborů je ujasnit a stanovit z toho vyplývající úkoly rozvoje vojenské techniky,

optimální způsob a rámcové termíny jejich zajištění a pořadí naléhavosti zajištění těchto potřeb a úkolů.

Na přípravě rozborů se podílí samostatně vojenské orgány, které zpracovávají vojenskotechnickou část. Cílem těchto prací je kvalitativní a časové ujasnění a zdůvodnění potřeb a podmínek rozvoje vojenské techniky a vytyčení základních takticko-technických požadavků na novou vojenskou techniku. Zvláštní pozornost orgány věnují specifikaci požadavků, které musí být progresivní, ale reálné, musí odpovídat současnému stupni technického rozvoje, požadované perspektivě a ekonomickým možnostem. Při zpracování této části rozborů vycházejí z analýzy hledisek, které v rozhodující míře určují přínos techniky pro obranyschopnost a bezpečnost země i koalici států Varšavské smlouvy.

Současně s pracemi na vojenskotechnické části rozboru orgány výrobní sféry zkoumají a připravují technicko-ekonomickou část. Cílem těchto prací je vyjádřit kvalitativní, kvantitativní a časové zhodnocení možnosti národního hospodářství zabezpečit potřeby ČSLA s využitím mezinárodní socialistické dělby práce, stanovení předpokládaných nákladů spojených se zajištěním a využíváním dané techniky.

Tomuto procesu rozborové činnosti na rozvoj vojenské techniky se podrobuje nově vyvíjená technika zajišťovaná vlastním vývojem, respektive aplikovaným výzkumem a vývojem v těch případech, kde aplikace vývoje je jednoznačná a je reálné ohodnotit další realizaci bez předchozího složitějšího výzkumu. Dále se rozbor y připravují na zavedení výroby podle licenční dokumentace a na dovoz nové vojenské techniky.

V průběhu celého procesu rozborové činnosti se všestranně využívá zkušeností armád států Varšavské smlouvy, zejména pak Sovětské armády a naší snahou je, aby novou technikou mohly být zabezpečovány i potřeby armád zemí Varšavské koalice.

Účasti ČSLA na pracích, organizovaných Technickým výborem Spojených ozbrojených sil, příkládá velení ČSLA mimořádnou péči a důležitost. Skutečností je, že od roku 1971 bylo doporučeno k zavedení do výzbroje armád Států Varšavské smlouvy celkem 39 druhů vojenské techniky vyvinuté a vyráběné v ČSSR, přičemž 14 druhů vojenské techniky je dodáváno druhým armádám. Je to např. 12mm raketomet GRAD; tankový tahač VT-55A; mostový tank MT-55A; automatizované kontrolně prověřovací zařízení KL-39; letecký radiolokátor pro přistávání KOMÁR; cvičný proudový letoun L-39

a příslušné trenažéry pilotní a pro katalpaci; zařízení chemického průzkumu CHP-71; cvičný vzdušný terč KT-04.

To jsou jen některé příklady konkrétního přínosu ČSSR k zabezpečení obranyschopnosti socialistických zemí. Svědčí o vysoké úrovni československé dělnické třídy, inženýrsko-technických kádřů, ale i o tom, že uplatňování vlivu vědeckotechnické revoluce do vojenství nejsou pouze prázdné fráze. Tyto skutečnosti, jakož i výsledky v uplatňování vědy do rozvoje vojenské techniky v průběhu 6. PLP, tvoří základy pro splnění náročnějších úkolů i v další perspektivě.